

د افغانستان بانک

بانک

د افغانستان بانک خپرونه

شیرم کال، دری شپږمه کچه، د وری میاشت

تربیه
و
پرورش
حيوانات
يکي
از
مهمترین
شاخه های
زراعت
و
مالداری

د افغانستان بانک خبرتيا

د افغانستان بانک د قانون د دري دېرشمې
مادې سره سم د افغانستان مروجې پيسې او
پولي واحد افغانۍ دي، له همدې امله هيله لرو
خو ټول افغانان د وطن او ملي ارزښتونو پر
وړاندې خپل مسووليت په ټولو برخو کې په
ځانگړې توگه د افغانۍ پيسو د لا دود او ترويج
په برخه کې ترسره کړي.

بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

مدیر مسوول: یما عقیف

گزارشگران: عبداللطیف بایانی و عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: مدیریت نشرات

فوتوژونالیست: زیرک ملیا

آدرس: آمریت عمومی اسناد و ارتباط، د افغانستان بانک

تلفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۳۸۱۵ / ۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۰۳۰۵

پست الکترونیکی: magazine@centralbank.gov.af

صفحه الکترونیکی: www.centralbank.gov.af

د دې ګڼې مطالب

فساد مالی و تاثیرات آن در روند اقتصادی

ټوکيو کنفرانس: له ليرد څخه تر بدلون پورې، د ځان بسایني پرلور

ایران در تلاش حفظ ارزش ریال

ملی صنایع ته د نه پاملرنې ناوړه اغیزې

کشتی در گل نشسته افغانستان

اقتصاد جهان، بحران یا بهبود

اهمیت اقتصادی مالدارۍ در افغانستان

راه ها و شیوه های مصون زیستن

د افغانستان بانک د سهېل ختځې حوزې د 1390 کال کاري رپوټ

با اصطلاحات حقوقی و اقتصادی آشنا شوید

یاد آوری: به غیر از سر مقاله که دیدگاه رسمی د افغانستان بانک است، مسوولیت مضامین و مقالات دیگر به نویسندگان آن بر میگردد، همچنان استفاده از تصاویر مجله بانک با ذکر مأخذ مجاز است.

کاهش فساد مالی سبب افزایش عواید دولت و تطبیق پروژه های انکشافی میگردد

طی دهه اخیر و دستاورد های چشمگیر در عرصه های مختلف خصوصاً در بخش های اقتصادی و احراز جایگاه کشور در میان کشورهای همسایه و جامعه بین المللی، همچنان ایجاد و حفظ روابط وسیع و نیک با جامعه جهانی، کشور ما بعضی از پیمان های مهم و استراتژیک را در عرصه های مختلف سیاسی، فرهنگی و اقتصادی با شماری از کشورهای امضا نمود. علی الرغم دستاورد های بزرگ و چشمگیر در عرصه های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی، متأسفانه در قسمت مبارزه علیه فساد مالی و اداری، تحکیم قانونیت و خود کفایی با چالش های نیز رو برو بوده است.

فساد مالی و اداری یکی از چالش های مهم در عرصه اقتصادی به شمار میرود که سبب کاهش عواید دولت، کاهش سرمایه گذاری ها، کاهش فعالیت پروژه های انکشافی و غیره شده و تأثیرات منفی را بالای اقتصاد کشور وارد می نماید.

چون قسمت زیاد عواید دولت از طریق محصولات و مالیات و از مدارک مختلف تجارتي و اقتصادی بدست می آید، بناً فساد در عرصه های مختلف اقتصادی سبب افزایش مصارف دولت در سایر بخش ها گردیده و صدمات مالی زیادی را بر بودجه دولت وارد می نماید. فساد نه تنها باعث کاهش عواید دولت و متأثر شدن بودجه دولت می گردد بلکه باعث بروز تأثیرات منفی بالای انکشاف صنایع نو پای داخلی کشور نیز می گردد.

درین اواخر دولت جمهوری اسلامی افغانستان با در نظر داشت تأثیرات منفی و نامطلوب فساد اداری که از یک طرف بالای بودجه و از طرف دیگر بالای اقتصاد نوپای کشور وارد می نماید، فرمان ۱۶۴ ماده یی را صادر نمود که هدف آن مبارزه با این پدیده نا مطلوب و محو آن است.

مبارزه و کار علیه این پدیده، راه ها و شیوه های زیادی دارد که میتوان آنرا کاهش و یا کاملاً محو نمود یکی از مسوولیت های دولت است تا بر عملکرد ادارات دولتی و کمپنی های خصوصی نظارت و کنترول داشته باشد، معاشات را مطابق هزینه هر فامیل که تکافوی احتیاجات و نیازمندی های شان را نماید عیار نماید، سطح دانش (تعلیم و تربیه) را در هر گوشه و کنار کشور تقویت بخشد، قوانین و مقرره هایی را جهت مجازات عاملین فساد تهیه و تطبیق نماید و همچنان همکاری و همراهی مردم را جهت مبارزه جدی علیه این پدیده نامطلوب که لطمه زیادی بر اقتصاد کشور وارد می نماید در اولویت های کاری خود قرار دهد تا با همکاری آنها بر علیه فساد اداری مبارزه و از مشکلاتی که بر اقتصاد نو پای کشور ما تأثیرات سو می گذارد جلو گیری و بر عکس باعث رونق و بهبود هر چه بیشتر اقتصاد کشور گردد. ●

د افغانستان د بانکدارۍ قانون

د بانکي جواز يا اجازه ليک د صادرېدو په اړه عمومي شرايط دوولسمه ماده:

(۱) د بانکونو د سالمې او محتاطانه ادارې په هکله د ډاډ ترلاسه کولو ته د اړتيا له په نظر کې نيولو سره، د قانون د حکمونو مطابق بانکي جواز يوازې په هغه صورت کې صادرېدلی شي چې د د افغانستان بانک د لاندې مراتبو له تحقق څخه ډاډ ترلاسه کړي:

۱- بانک په خپله اداره او فعاليتونو کې د د افغانستان بانک د نافذو قوانينو حکمونه رعايتوي.

۲- د بانک لومړنۍ پانگه دې له هغه حداقل مبلغ سره چې د د افغانستان بانک د مقررې په واسطه ټاکل شوی دی، د بانکدارۍ د فعاليتونو د ترسره کولو لپاره چې بانک يې د تشبېت نېټ لري، کافي وي.

۳- په بانک کې د واکمنې ونډې لرونکو د يوه يا زياتو خاوندانو د نفوذ له امله بانک د سالم او محتاطانه مديريت دنقض کوونکو مدرکونو نه موجوديت.

۴- د يوه غیر مېشت تشبېت په اړه چې په بانک کې د استحقاق د ونډې لرونکې دی د د افغانستان بانک د څارنيزو دندو د مواعيدو نه موجوديت.

۵- د هغه حقيقي شخص وړتوب او مناسبوالی چې په بانک کې د واکمن استحقاق د ونډې لرونکی وي.

۶- د بانک د داخلي کنترول د سيستم او د ريسک د ادارې د کړنلارې مناسبوالی.

۷- د بانک د راکړې ورکړې او مالي اټکلونو د تگلارې (برنامې) مناسبوالی.

۸- په هغه صورت کې چې غوښتنليک د غیر مېشت بانک په تابع شرکت پورې مربوط وي، بانک يا بانکي مور شرکت له هغه هېواد د جواز لرونکي چې مرکزي دفتر

يې پکې واقع دی، د خپلې فرعي يا تابع شرکت د راتلونکو ديونو پر وخت ورکړه چې د افغانستان بانک لپاره رضایت بخښونکی وي، تضمین کړي.

۹- په هغه صورت کې چې غوښتنليک د بانک په تابع شرکت يا په غیر مېشت مور بانکي شرکت پورې مربوط وي، د هغه هېواد د بانکونو تنظيموونکي چې مرکزي دفتر يې هلته واقع دی، صادر کړی وي، د د افغانستان بانک له سلا (مشورې) وروسته دې ډاډ ترلاسه شي چې بانک يا غیر مېشت مور بانکي شرکت، په ټوليز (مجموعي) ډول او قناعت ښوونکي توگه د هغه تنظيموونکي په واسطه څارل کېږي.

۱۰- غوښتنليک د بانک په تابع شرکت يا مور بانکي شرکت پورې چې د يوه يا زياتو غیر مېشت بانکي تابع شرکت لرونکي وي او له د افغانستان بانک او د نورو تابع شرکتونو پر فعاليتونو باندې له ناظرو بهرنيو مقامونو سره له سلا وروسته، نوموړی بانک ډاډ ترلاسه کړي چې د دې بانک نور تابع شرکتونه يا مور بانکي شرکت په مجموعي ډول او کافي توگه د دغسې بهرنيو مقامونو له خوا څارل کېږي.

۱۱- په نورو شرکتونو کې د غوښتونکي بانک غړيتوب د د افغانستان بانک د نظارتي مسؤوليتونو د ترسره کېدو مانع نشي.

۱۲- د هغو نورو شرطونو رعايتول چې ښايي د د افغانستان بانک يې د مقرراتو په وسيله تجويز کړي.

(۲) د د افغانستان بانک د غیر مېشت بانکونو د نمايندگيو د فروعو او دفترونو د سالمې او محتاطانه ادارې د جوړولو په منظور، د دې قانون د حکمونو مطابق او تر دغو شرايطو لاندې کولای شي بانکي اجازه ليک صادر کړي:

۱- د فرع ياد نمايندگي د دفتر لخوا د هېواد

د نافذو قوانينو رعايتول.

۲- د فرع يا د نمايندگي د دفتر د مديرانو مناسبوالی او وړتوب.

۳- د داخلي کنترول او د ريسک د ادایې د کړنلارې مناسبوالی.

۴- د فرع يا د نمايندگي د دفتر د فعاليتونو د تگلارې او مالي اټکلونو مناسبوالی.

۵- په هغه صورت کې چې غوښتنليک د غیر مېشت بانک په داخلي فرع پورې مربوط وي، بانک، په هغه هېواد کې چې مرکزي دفتر يې پکې واقع دی، له ټولو (عمومو) څخه د سپارنو يا د ورکړې وړ نورو وجوهو د ترلاسه کولو د جواز لرونکی وي.

۶- په هغه صورت کې چې غوښتنليک د غیر مېشت بانک په داخلي فرع يا د داخلي نمايندگي په دفتر پورې مربوط وي، متقاضي بانک د هغو شرايطو او ضوابطو لاندې چې د افغانستان بانک ته رضایت بخښونکي او د منلو وړ وي او د خپلې فرع يا نمايندگي د دفتر د راتلونکو ديونو مقضي او پر وخت ورکړه تضمین کړي.

۷- په هغه صورت کې چې غوښتنليک د غیر مېشت بانک د داخلي فرع يا نمايندگي په دفتر پورې مربوط وي د هغه هېواد چې د بانک مرکزي دفتر پکې واقع دی، د بانکونو تنظيموونکي د دغسې فرع د تاسيسولو اجازه ورکړې وي او پر بانک کلاً څارنه وکړي شي.

۸- په هغه صورت کې چې غوښتنليک د غیر مېشت بانک په فرعي يا د داخلي نمايندگي په دفتر پورې مربوط وي د هغه هېواد د بانکونو تنظيموونکي چې د بانک مرکزي دفتر په هغه کې واقع وي له د افغانستان بانک سره په نږدې همکارۍ کې، پر هغو څارنه کولای شي.

۹- نور هغه شرايط چې د د افغانستان بانک يې د مقرراتو په واسطه وضع کوي. ●

فساد مالی و تأثیرات آن در روند اقتصادی

یما عفیف

فساد مالی پدیده ایست که در تمام جهان بخصوص در کشور های عقب مانده و در حال توسعه، منحيث يک بيماری مزمن شناخته شده و همچنان به حيث يک معضله بزرگ، دامنگير کشورها گردیده است. اين معضله سبب تضعيف اقتصاد کشور ها شده و همچنان منحيث يکی از داغ ترين مباحث اقتصادی در جامعه جهانی و کشور ما تلقی می گردد. فساد مالی و اداری مسئله بسیار جدی و خطير در قسمت رشد و توسعه اقتصادی به شمار رفته و سبب کاهش سرمايه گذاری ها، کاهش رشد اقتصادی و سرانجام باعث عدم تأمین و تحقق اهداف انکشافی اقتصادی می شود و در صورت امکان تحقق زیر ساخت های اقتصادی را تحت تأثیر آورده و باعث پایین آوردن و تنزل کیفیت پروژه های زیربنایی می شود.

فساد همچنان منحيث يک پدیده بغرنج در جامعه و چالش اساسی در اقتصاد کشور ها مطرح است که مؤثریت، مولدیت و قانونیت دواير دولتی بخصوص ادارات کلیدی، اقتصادی و ساير دواير را زیر سوال قرار می دهد و بر پروسه بازسازی، استقرار اقتصادی، پروژه های اعماری، عوايد دولت و ساير مسایل اقتصادی لطمه سنگینی را وارد می نماید. مفاسد اقتصادی و مالی موجود در کشور می تواند به ذرايع مختلف آسیب های بزرگی را در حال و آینده اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشور به همراه داشته باشد، اين پدیده، افزون بر تضعيف اقتصاد کشور و فروپاشی سازمان از داخل، بطور سریع از يک نهاد به نهاد ديگر منتقل و سرايت می نماید و مردم را به فکر آن می اندازد که مقامات و اعضای بلندپایه يک کشور و ساير مؤسسات خصوصی، منابع پولی و مالی کشور را غارت نموده و آنرا در

قدرت و صلاحيتي که دارد بدون درنظرداشت مفيديت، مؤثريت و اولويت سرک محل تولد و قريه خویشرا غير قانوني اسفالت و قير ريزي می کند يا شخصي طفل و يا خود را مريض جلوه می دهد تا از اداره مربوطه که در آن مصروف انجام شغلي است مساعدت و يا رخصت اخذ نمايد در حالي هيچ تکليف صحي متوجه وی و طفل وی نیست، يا شخصي با استفاده از صلاحيت از وسايط اداره به نفع شخصي استفاده سوء می نمايد و غيره موارد که بر اقتصاد کشور صدمه وارد نموده و فساد خوانده می شود.

مفاسد مالي باعث کاهش عوايد و افزايش مصارف دولتي شده که در نتيجه به کسر بودجه دولت منجر می گردد و دولت پلان و برنامه ريزي درست کرده نمی تواند، نابرابري ها و عدم مساوات در توزيع درآمد نیز از اثر سرايت اين پديده بوجود می آيد، در اين حالت افراد مفسد امکان آنرا می يابند تا به نفع خود کار کرده و حقوق ديگران را زير پا نمايند، همچنان سرمايه گذاري ها را به سويي سوق می دهند که خيلي پيچيده و داراي مصارف بيشتري باشند و در اين حالت هزينه هاي فراواني که بالای توليد و توريد اجناس صورت می گيرد بر جامعه تحميل می نمايند، حرکت بسوی مردم سالاري و اقتصاد بازار را کند و حتي متوقف می سازند که موجب افزايش فقر و بدبختي شده و ميزان درآمد مردم فقير را کاهش ميدهد.

مفاسد اقتصادي و مالي موجب می گردد تا درآمد مالي دولت کاهش نمايد، زيرا اين عمل بالای عوايد از مدرک ماليات و گمرکات تأثير منفي گذاشته و به سبب آن دولت توانايي مالي خود را از دست داده و با درآمد ناکافي و کم نمی تواند تا هزينه و غيره مصارف عمومي دولت را از اين مدرک تکافؤ نمايد.

قاجاق ارز، سرمايه و اجناس توريدي و صادراتي از کشور هاي همسايه و بر عکس به کشور هاي همسايه از شاخه هاي مفاسد مالي و اقتصادي به شمار ميروند که تأثيرات منفي را بر اقتصاد کشور بجا می گذارند.

فساد مالي و اداري داراي عوامل زيادي اند که ميتوان از چند عامل مهم آن که بيشتري کشور ها را متأثر می سازد، نام برد: فقر و تهيدستي افراد جامعه، دست مزد و درآمد کم مامورين دولتي و غير دولتي که نمی توانند با آن منابع مالي لازم و ضروريات خویشرا تکافؤ نمايند، ضعف در دواير و گنجائيدن، استخدام و اعتماد بالای افراد فاسد در ساير بخش ها و غيره را می توان بر شمرد.

مبارزه با فساد مالي يک امر حتمي و ضروري است و به هر اندازه که در يک کشور و يک جامعه آزادي هاي اجتماعي و مشارکت در اداره و مديريت و ادارات نظارتي بر عليه فساد اداري بيشتري موجود باشد به همان اندازه، ميزان و دامنه فساد کاهش و برچيده خواهد شد. ادارات نظارتي بايد کار هاي اساسي و بنيادي را در عرصه محو و يا کاهش فساد مالي روي دست گيرند تا مفاسد اقتصادي از کشور ريشه کن و مبالغی که از طرف مفسدين به يغما می رود در جمع عوايد دولت جمعآوری و از آنها در کار هاي زيربنايي و توليدي استفاده مؤثر

جاهای ديگر سرمايه گذاري می نمايند که اين نظر و ديدگاه هاي منفي می تواند به بحران هاي اقتصادي، سياسي و اجتماعي بسيار جدی بيانجامد که اين امر حتي باعث سقوط دولت ها نیز شده است.

در هر کشور فساد مالي به درجه هاي مختلف و متداوم موجود بوده ولی در گذشته به اين پديده يی که بر اقتصاد کشور ها ضرر وارد می نمايد توجه جدی صورت نگرفته ولی در عصر حاضر جهان به آن توجه زيادي را معطوف و مبارزه جدی را عليه اين پديده اقتصادي آغاز نموده است.

مشاهده مفاسد مالي کار ساده و آساني نبوده بلکه کاريست دشوار چون رشوه خواران و افرادي که مصاب به فساد مالي اند آنرا به طور علني انجام نمی دهند، بلکه از راه هاي مختلف به آن مبادرت ورزيده که حتي زير دستان از آن آگاهي ندارند. مفاسد اقتصادي، مالي و اداري تنها در بخش هاي دولتي موجود نبوده، اين عمل و پديده تضعيف کننده اقتصاد، خلاف دين و شريعت در بخش هاي ديگر چون انجوها، مؤسسات و ساير بخش هاي خصوصي هم موجود است.

فساد مالي تنها اخذ رشوه نیست بلکه راه ها و شيوه هاي ديگر آن نیز موجود است، مثلاً شاروال يک کشور در حالي که محل زاد گاه او در اولويت هاي کاري قرار ندارد ولی موصوف با استفاده از

صورت گیرد.

جامعه جهاني در اجلاس بين المللي بن ۲ وعده همکاري و حمايت از افغانستان را به ميزان موفقيت هاي اين کشور در مبارزه عليه فساد اداري مشروط ساخته اند، همچنان در کنفرانس توکيو جامعه جهاني بر چنين شرطي جهت ادامه کمک هاي مالي خويش به اين کشور تأکيد کرد. دولت جمهوري اسلامي افغانستان چندي قبل به هدف مبارزه با اين پديده نشستي را که در آن مقامات دولتي، اداره قضايي و نمايندگان ملت در پارلمان و مجلس سنا اشتراک ورزيده بودند دایر نمود تا راه هاي مناسب و مؤثري را جهت نابود سازي اين عمل دريافت نمايند که در نتيجه نشست فوق فرمان شماره ۴۵ مورخ ۱/۴/۱۳۹۱ رئيس جمهوري اسلامي افغانستان که دارای ۱۶۴ ماده می باشد بخصوص به منظور مبارزه با پديده فساد مالي و اداري و غيره مسايل اصدار یافته است.

د افغانستان بانک منحيث بانک مرکزی افغانستان در دهه اخير با روی کار آمدن حکومت انتقالی و تطبيق ريفورم پولی، اصلاحات در ساختار تشکيلاتي، ايجاد ديارتمنت ها نظارتي، سيستم محاسباتي مُدرن مطابق عصر حاضر، ايجاد ديارتمنت ناظر کُل که از کار هاي بانک بررسي و کنترل به عمل ميآورد و همچنان باز ديد هاي هيئت رهبري از نمايندگي ها و شهري خانگه هاي

د افغانستان بانک جهت شفافيت و بهبود در اجراي امور کاري کارکنان و حل مشکلات مردم در قسمت پرداخت و تحويلى ها و ... توانسته است تا با پديده فساد مبارزه و آنرا تحت کنترل درآورد تا هيچ کس نتواند که فساد اداري و مالي را در مربوطات اين رياست انجام دهد. اين اداره مطابق فرمان اخير رئيس جمهور اسلامي افغانستان جهت ريشه کن کردن اين پديده، ابتکارات خوبي داشته است که از آن جمله اتخاذ تدابير براي جلوگیری از انتقال پول هاي سياه از طريق ميدان هاي هوايي و بنادر کشور، تعيين حدود انتقال پول به خارج از کشور که انتقال بيشتر از ۲۰۰۰۰۰ دالر از طريق بانکها و غيره را ميتوان نام برد.

مبارزه عليه اين پديده تنها مسووليت دولت نبوده بلکه بايد مردم در اين وجيئه ملي همکار با دولت خود باشند و نگذارند تا اقتصاد کشور شان با اخذ رشوه ها، اختلاس ها و غيره مفاسد مالي هر چه بيشتر تضعيف گردد بلکه با کمک آنها می توان گفت که عوايد دولت افزايش، زمينه سرمايه گذاري ها مساعد و بالاخره سبب افزايش توليد ناخالص داخلي که در پي آن رشد اقتصاد کشور را نيز در پي خواهد داشت. ●

نصرالله دراني
د مالي لوی آمریت مرستیال

ټوکیو کنفرانس: له لیږد څخه تر بدلون پورې، د ځان بسایني پر لور

د افغان دولت له خوا شوی وی د هغه راوروسته افغان دولت له خپله اړخه د نړیوالو ټولنی په همکارۍ په تیره لسیزه کې ډیری زیاتې لاسته راوړنې لرلې دي. چې د پام وړ یی د پرمختیایی چارو تر سره کیدل، چې په کې پوهنه، روغتیا، سړکونه، بریښنا او مخابرات راځي. د افغانستان د خلکو تلپاتې غوښتنه یعنی د ډیموکراسۍ (اولسواکۍ) بنسټونه کینودل شول چې د سرلیکه یی د افغانستان اساسی قانون یا ټولنیز تړون جوړوی، چې د بشر د

۲۰۱۰ کې په لندن او همدا ډول په جولای ۲۰۱۰ کې په کابل کې جوړ شوی وو. دا کنفرانس د تیر کال د بن کنفرانس او سړ کال د شیکاگو د کنفرانس د پایلو او د افغان دولت او د نړیوالو تر منځ د تفاهم د رامنځ ته کولو په موخه جوړ شوی وو.

له کله نه چې لس کاله مخکې یعنی په جنوري ۲۰۰۲ کې د افغانستان په اړه په ټوکیو کې یو کنفرانس جوړ شوی وو، او د افغانستان په اړه چې کومی ژمنی د نړیوالو ټولنی او خپله

تیره میاشت د جاپان په پلازمینه ټوکیو کې د افغانستان په اړه جوړیدونکی کنفرانس له مودو مودو افغانان او په افغانستان کې دلچسپی لرونکی اړخونه خپل ځان ته متوجه کړی وو. نوموړی غونډه بالاخره د جولای پر ۸ نیټه جوړه شوه چې پکې د ۵۵ هېوادونو وزیرانو او استازو او همداشان ۲۵ نړیوالو او نورو ادارو ګډون کړی وو. نوموړی کنفرانس د نړیوالو نورو کنفرانسونو هغه تسلسل دی چې په جنوري

هماغه وو چې په دې کنفرانس کې د افغانستان سره په راتلونکو څو کلونو کې تر ۱۶ میلیارډ ډالرو پورې ژمنې وشوې. دا ژمنې به د افغانستان سره تر ۲۰۱۴ پورې او تر هغه وروسته د پرمختیایي چارو له پاره عملی کيږي. دا ۱۶ میلیارډ ډالره هغه حد ته ډیرې نژدې دی کوم چې د نړیوال بانک له خوا اټکل شوی وی. د نړیوال بانک په باور د افغانستان د اړتیاوو او عوایدو تر منځ همدمره تشه (کسر) موجود وو چې د لیرد پروسې وروسته خپلې لاسته راوړنې خوندي وساتي. کوربه جاپانیانو هم ویلې چې دوی تمه درلوده چې د دې کنفرانس له لارې ښایي نړیواله ټولنه د کاله ۴ میلیارډ ډالره ژمنې وکړي. چې شوی ژمنې د غوښتل شویو مرستو سره ډیر سمون لري. هغوی وایی چې د دې مرستو د تعقیب او همدا ډول د ژمنو د څیړلو په موخه به په ۲۰۱۴ کې په انگلستان کې د افغانستان په اړه بل کنفرانس جوړیږي، چې هلته به بیا کتل کيږي چې ایا متقابلې ژمنې چې په دې کنفرانس کې شوي وې، عملی شوي دي که څنگه؟

د ملگرو ملتونو عمومي منشي هم هیله مندی و ښودله چې دی ډیر خوښ دی چې نړیوالې ټولنې د افغانستان سره د ۱۶ میلیارډو ډالرو مرستې ژمنې وکړي او زیاته یې کړه چې افغانستان ډیری

لومړنيو ټولنیزو خدمتونو ورکولو، غذایی مصونیت، د بشري حقونو خوندي کولو (په ځانگړې ډول د ښځو او ماشومانو د حقونو)، د شخصي حیثیت احترام، د پوهنې او کلتور وده، د حکومتوالې پراختیا او ښه والي، د فساد کمولو، پر نړیوالو د تکیې څخه مخنیوي او همدا ډول د خصوصی پانگې اچونې ملاتړ ته باید زیاته پاملرنه وشي.

خو د کنفرانس له محتوا څخه معلومیږي چې په دې کنفرانس کې د نورو کنفرانسونو په نسبت ډیره پاملرنه د مسوولیتونو د قبلولو تر څنگ د افغانستان د خلکو اقتصادي ودې ته

شوی وه. همدا وو چې د دې کنفرانس په اړه د امریکې د بهرنیو چارو وزیرې وویل چې د افغانانو خوندیتوب باید یوازې د جنگ د پای ته رسیدو سره ونه تړل شي، بلکه باید وکتل شي چې ایا افغان دندې لري او که نه؟ اقتصادي فرصتونه لري او که نه؟ آیا د هغوی دولت د هغوی اړتیاوې پوره کولای شي که نه؟

حقوقو درناوي، د ښځو د حقونو ملاتړ، د فعالې مدني ټولنې شتون او د یوې خپلواکې او مسوولې میډیا رول او داسې نور ټول په کې ځای پر ځای شوي دي.

نو په دې ډول کله چې به په ۲۰۱۴ کې په افغانستان کې د لیرد پروسه بشپړیږي، له هغه وروسته یعنی ۲۰۱۵ څخه تر ۲۰۲۴ لسیزې ته به د بدلون د لسیزې نوم ورکول کيږي. او په دې لسیزه کې به افغانستان د لاسته راوړنو د خوندي کولو تر څنگ په اقتصادي ډول د ځان بساینې په لور ګامونه اخلي او د متقابلې ژمنې په توګه به خپل ملي او نړیوال

مسوولیتونه ادا کوي. که څه هم د افغانستان د خلکو د غوښتنو سره سم د یو پر ځان بسیا افغانستان له پاره نور ډیر څه باید وشي. افغانستان باید د نړیوالې ټولنې سره په همېرغې د امنیت له پاره نور څه هم باید وکړي چې تره ګري د مخدره توکو سره مبارزه، د بیوزلې د کچې ټیټولو، بشري اړتیاوې، د

زیاتې لاسته راوړنې درلودلې دي، خو بیا هم دا لاسته راوړنې د خطر سره مخامخ کېدای شي.

امریکا چې د افغانستان سره د مرسته کوونکو هېوادونو د کتار په سر کې راځي، د بهرنیو چارو وزیر یې اعلان وکړ چې امریکا پلان لري چې تر ۲۰۱۷ پورې به له افغانستان سره هر کال دوه میلیارد ډالره مرسته وکړي. جاپان چې له افغانستان سره دویم لوی مرسته کوونکی هېواد دی، ژمنه یې وکړه چې تر ۲۰۱۶ کال پورې به له افغانستان سره د ۳ میلیارد ډالرو مرسته وکړي. المان وویل چې دوی به د افغانستان په بیارغښتو چارو کې خپله اوسنۍ کچه یعنی د کاله ۵۳۶ میلیون ډالره پر ځای وساتي او دا مرستې به لږ تر لږه تر ۲۰۱۶ کال پورې ادامه ولري. له بلې خوا اسیایي پراختیایي بانک هم تر ۲۰۱۶ کال پورې د ۱.۲ میلیارد ډالرو د ورکړې اعلان وکړ.

د کنفرانس ګډوډوالو دا هم ومنله چې اقتصادي ودې له پاره د افغانستان د دولت هڅې او د نړیوال وجهي صندوق، نړیوال بانک، اسیایي پراختیایي بانک او اسلامي پراختیایي بانک سره د افغانستان دولت شراکت د ستاینې وړ دی. همدا ډول نړیوالې ټولنې تر اوسه پورې په دې لاره کې د افغانستان د دولت د هڅو هر کلي وکړي، او ورسره یې په څنګ کې د نورو ګامونو د اخیستلو پر ارزښت

ټینګار وکړ. او په ترڅ کې په خصوصي ډول د کابل بانک د ستونزې اوارول یې هم اړین وبلل. د کنفرانس ګډوډوالو د افغانستان د اوږد مهالي اقتصادي ودې او له مالي پلوه پر ځان بساینه خپل ګډ هدف وبلو او پر لاسته راوړلو یې ټینګار وکړ. د دې هدف د لاسته راوړلو له پاره د افغانستان دولت د ځان بساینې پر لور د تګ له پاره یو ستراتیژي تر لاس لاندې نیولې ده، چې په دې کې ډیره پاملرنه اقتصادي ودې، د عوایدو لاسته راوړلو، کارموندنې، او د بشري ځواک پیاوړې کولو ته شوی ده. افغان دولت ژمنه کړې چې دا ستراتیژي به په سمه توګه پلان او عملي کړي ترڅو هر څه د بدلون په لسیزه کې په ترتیب تر سره شي، او ګډ اهداف په لاس راشي. نړیوالې ټولنې د افغان ستراتیژي هرکلي وکړ او یو ځل یې بیا په لندن کنفرانس او کابل کنفرانس کې پر خپلو کړوهغو ژمنو ټینګار وکړ چې د خپلو مرستو پنځوس سلنه به د افغان دولت د ملي بودیجې له لارې لګوي. نړیوالې ټولنې ژمنه وکړه چې د افغان دولت د دغه ذکر شوي ستراتیژي د عملي کولو لپاره به ۸۰ سلنه ونډه نړیواله ټولنه ورکوي. په دې اړه نړیوالې ټولنې د افغانستان د دولت له خوا د غوره شویو هغه میکانیزمونو څخه هم ملاتړ وکړ چې مرسته کوونکو ته یې زمینه مساعده کړې وه چې د خپلو

ژمنه شویو مرستو ۵۰ سلنه د ملي بودیجې له لارې په کار واچوي. ګډوډوالو د ملګرو ملتونو د سازمان بیلابیلې ادارې او نور ونډه وال و هڅول ترڅو د خپل پالیسي رول او پروګرامی فعالیتونو له لارې د بودیجوي میکانیزمونو د ملاتړ له پاره د افغانستان دولت سره خپل رول و لوبوي.

په کنفرانس کې وپتیل شوه چې د یو څه نور وخت له پاره به افغان دولت د خپلو مالي او بودیجوي اړتیاوو د پوره کولو لپاره د بودیجې د کسر سره مخامخ وي، او ښایي دا اړتیاوی یوا ځي د خپلو کورنیو عوایدو له لاره پوره نکړای شي. نو د همدې دلیل پر اساس ۷۰ مرسته کوونکو هېوادونو او سازمانونو د افغانستان سره شاوخوا د ۱۶ میلیاردو ډالرو ژمنه وکړه. ترڅو هغه تشه چې د هېواد د عوایدو او اړتیاوو تر منځ شتون لري تر ډیره بریده ډکه کړای شي. خو په عین حال کې نړیوالې ټولنې اشارتاً په ګوته کړه چې دا تشه باید د وخت په تیریدو سره افغان دولت د خپلو اقتصادي سیاستونو او عملي ګامونو له لارې را کمه او افغانستان د اقتصادي ځان بساینې پر لور رهبري کړي. ●

ایران در تلاش حفظ ارزش ریال

در نتیجه تحریم های اقتصادی بر علیه ایران یک میلیون بشکه نفت از صادرات کشور ایران کاسته شده است.

در حالیکه تحریم های وضع شده از سوی اتحادیه اروپا و ایالات متحده امریکا تأثیرات زیادی بالای واحد پولی ایران وارد نموده است، بدین منظور ایران میلیارد ها ریال را طور قاچاق به افغانستان فرستاده و در بدل آن اسعار خارجی خرید میگردد.

کشورهائیکه ایران را در معرض تحریم قرارتر دادند به این باور اند که حکومت ایران در تلاش افزایش ذخایر ارزی خود می باشد تا توان مبادلات را حفظ کند. ایران در سال ۲۰۱۱ مبلغ ۱۱۰ میلیارد اسعار خارجی و فلزات بهادار در ذخایر خود داشت، چون وضعیت اقتصادی ایران بنابر تحریم های جامعه جهانی دچار نوسان است یقیناً این ذخایر کاهش قابل ملاحظه یی یافته است. حکومت ایران در تلاش آنست تا این مسئله را به هر گونه ممکن جبران نماید. به نظر

خارج و نزد خود نگهداری نمایند به همین منظور می خواهند تا پس انداز های خود را به اسعار خارجی داشته باشند مانند: دالر، یورو، پوند و... چون ایران در محدوده تحریم جهانی قرار دارد بناً تجار ایرانی در تلاش بیرون کردن سرمایه خود از ایران نیز می باشند، انتقالات، تجارت و سرمایه تجار ایرانی از راه های کشور های همسایه به ویژه افغانستان امری مشکل نخواهد بود.

در این اواخر رسانه های اطلاعات جمعی از مبادله پول ایران با دالر خبر هایی داشتند که مردم و تجار ایرانی پول های شانرا به افغانستان آورده و آنرا با دالر امریکایی و سایر اسعار مبادله می کنند و بعداً به بانکهای خارجی بخصوص بانکهای خلیج انتقال می دهند. همچنان تحریم های نفتی بر بازار نفت ایران صدمه شدیدی وارد کرده است که در نتیجه تجار و سرمایه داران ایرانی بیشتر در ضرر قرار گرفته اند بر اساس نوشته سایت فارسی بی بی سی،

مارکیت های تجاری و بازار های اقتصادی کشور ایران در این اواخر نظربه عوامل گوناگون بی ثبات شده و به سمت رکود در حرکت است. با گذشت هر روز نرخ ارز، انتقالات و سایر معاملات بانکی در این کشور دچار آشفتگی می شود. این وضعیت اقتصادی را کارشناسان ناشی از عدم موجودیت یک سیاست پولی درست بانک مرکزی آن کشور می دانند. همچنان تحریم های اقتصادی از جانب کشور های غربی، بی ثباتی را در سکتور های اقتصادی و امور سرمایه گذاری این کشور ایجاد نموده است. به همین دلایل دفاتر خدمات مالی و بانکها اکثراً به حالت تعطیل به سر میبرند. ارزش واحد پول ایران در پی تحریم های جامعه جهانی به دلیل ادامه برنامه هسته یی این کشور به شدت سیر نزولی داشته و سرمایه داران ایرانی در تلاش هستند تا سرمایه خود را از بانکها

نمی رسد که انتقال ریال از راه های قاچاق به افغانستان، کاهش ذخایر ارزی ایران را جبران کند، زیرا ارزش ریال در هر روز کاهش چشمگیری می یابد و اعتبارش سقوط می کند.

کارشناسان بر این باور اند که واحد پول ایران از راه های قاچاق به هر شکلی که وارد کشور شود برای جبران سقوط ارزش و اعتبار ریال ایرانی سودی نخواهد داشت. در افغانستان هم تعدادی از صرافان و مؤسسات خدمات پولی از خرید و فروش اسعار ایران در هراس اند و کمتر حاضر با مبادله آن می شوند.

وارد نمودن ریال به افغانستان نمی تواند بازارهای اقتصادی افغانستان را بی ثبات سازد. ایران در شرایط تحریم اقتصادی یگانه راه اکمالاتی ذخایر ارزی خود، افغانستان را انتخاب نموده است، که ریال را وارد این کشور نموده و در بدل آن اسعار خارجی خریداری نماید، در این مبادله شاید صرافان افغانی در کوتاه مدت نفع نمایند اما سرانجام چون ارزش ریال ایرانی هر لحظه با خطر سقوط مواجه است و کشور ایران در تحریم اقتصادی قرار دارد، فایده‌ی از این رهگذر عایدشان نخواهد شد.

محترم نورالله دلاوری رئیس گُل د افغانستان بانک در مصاحبه با تلویزیون کابل نیوز پیرامون این مطلب چنین گفت: بر اساس سیاست پولی افغانستان، وظیفه داریم تا از ارزش و مبادله پول افغانی مراقبت جدی نمائیم. ما در رابطه به ریال ایرانی که داخل کشور ما می شود با مسوولین و آمر زون ساحوی د افغانستان

بانک در هرات، وزارت محترم خارجه، سفارت ایالات متحده امریکا در کابل و آراین بانک نشست یی داشته و صحبت های هم جهت رفع این مشکل نموده ایم.

رئیس گُل د افغانستان بانک افزود: اگر ریال ایرانی در محموله های بزرگ هم وارد کشور گردد، در کوتاه مدت تأثیری بر اقتصاد افغانستان نخواهد داشت، چون ارزش ریال بی اندازه کاهش یافته است و صرافان هم از خرید و فروش این ارز سودی بدست نخواهند آورد. در مورد ورود ریال ایرانی از طریق سرحدات به افغانستان تحقیقات جریان دارد، این مسئله بالای تجارت افغانستان هیچ تأثیری نخواهد داشت، همچنان در مورد فیصله به عمل آمد که مؤسسات خدماتی که در رابطه تحریم با ایران کمک می کنند خودشان تحت تحریم قرار خواهند گرفت. محترم دلاوری همچنان پیرامون انتقال غیر قانونی اسعار به خارج از کشور گفت: چند

ماه قبل از جانب شورای عالی د افغانستان بانک منحيث عالی ترین مرجع تصمیم گیری فیصله بعمل آمد: تا هیچ کس نمی تواند که اضافه از ۲۰۰۰۰ دالر امریکایی و یا معادل آنرا از طریق میدان های هوایی و بنادر کشور به خارج انتقال دهد و اگر کسی خواسته باشد تا اضافه از حد تعیین شده را انتقال دهد از طریق بانکهای مجوز در کشور می تواند در انتقال آن اقدام نماید، زیرا بانکها از وسایل مُدرن برخوردار اند و انتقالات به اسرع وقت و مطمئن صورت می گیرد، در غیر آن انتقال اسعار بصورت غیر قانونی، جرم پنداشته شده و شخص متهم مورد پیگرد قانونی

قرار خواهد گرفت. در این مورد اداره یی بنام تحلیل راپور های مالی در چوکات بانک مرکزی کشور فعالیت میکند تا قانون تطهیر پول و تمویل تروریزم را تطبیق نماید.

کارشناسان بازار، افزایش قیمت ناگهانی نرخ ارز را ناشی از تحریم های بین المللی و عملکرد نا درست بانک مرکزی ایران در عدم تزریق ارز مورد ضرورت به بازار میدانند. نرخ دالر و سایر اسعار در مارکیت های ایران هر لحظه افزایش می یابد و نظر به شرایط نا مساعد اقتصادی کشور ایران و سکتگی در سکتور صنعت، دالر و سایر اسعار خارجی وضعیت مارکیت و بانکهای این کشور را دچار آشفتگی نموده است.

بر اساس گزارش های رسانه های آزاد، هر دالر امریکایی به ۲۶۰۰ تومان بفروش رسیده است و هر پوند انگلیسی به ۴۱۰۰ تومان فروخته شده و یک یورو را در مارکیت های اسعار ایران الی ۳۳۲۰ تومان می فروشند.

به همین دلایل تعداد بیشتر صرافی ها در حالت تعطیل قرار دارند و بی ثباتی در بازار های ایران ادامه دارد.

رئیس اتحادیه صرافان سرای شهزاده میگوید که داخل شدن بی حد و حساب تومان به مارکیت اسعار افغانستان از زمان تحریم اقتصادی کشور ایران یک اندازه زیاد گردیده است که مبادله با آن نفع زیادی در قبال ندارد زیرا تومان ایرانی از ثبات خوبی برخوردار نیست. ●

منبع: www.bbc.co.uk/persian/business

بایانی

ملي صنايع ته د نه پاملرنې ناوړه اغيزې

انځور په ډاگه شي.

لکه څنگه چې ټولو ته څرگنده ده صنايع د مونږ په هېواد کې اوږده او لرغونې سابقه لري او د وخت په تيريدو سره د خصوصي متشبثينو په نوښت، ماشيني صنايع رامنځته او د دې سکتور په اډانه کې يوه نوې پاڼه پرانستل چې ورپسې د غټو تصديو په رامنځ ته کيدو او د دولتي پانگونې له لارې د دې سکتور بڼه بدله شوه چې په پايله کې د دولتي ناخالص توليدات د خصوصي سکتور په ډيريدو سره زيات شو.

دغه غوره سکتور چې په نړۍ کې د مونږ گران هېواد هويت تشبثوي، بايد

خوړی.

اوس په افغانستان کې د دغه يادو توکو چې د ژوند په بېلا بيلو برخو کې ترې کار اخيستل کيږي د کومو توکو د توليد امکانات شته، هرورومو ځواب مو د ځينو اړينو موادو د توليد په هکله مثبت دی، که مو بازارونه د بهر څخه د را وارد شوو هغه مالونو چې د هېواد په دننه کې د توليد امکان يې شتون لري ډک وي، دا موضوع د ملي صنايع اصلي زړې جوړوي او د صنايع اوسنۍ وضع ته يوه لنډه غونډې کتنه غواړي، ترڅو په دې برخه کې د پرمختگ او وروسته پاتېوالي رښتونی

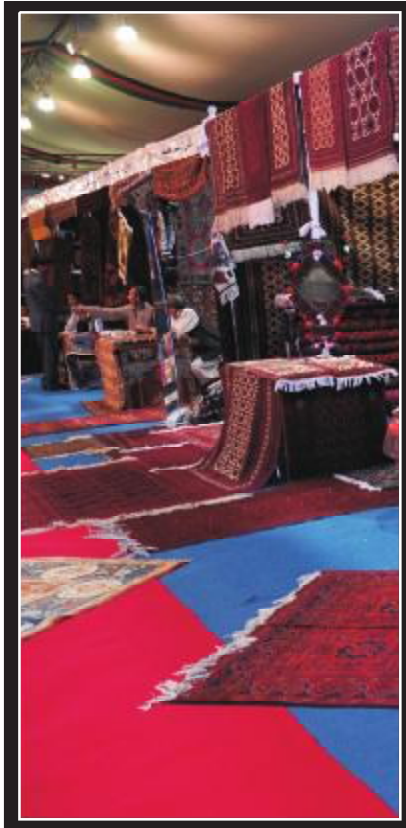
د ملي اقتصاد د يوې برخې په توگه هر سکتور يو د بل سره تړلي، نو له همدې کبله د اقتصاد هر يو سکتور له پامه نشي غورځېدلای. مونږ د نورو ټولو ورځنيو کړو وړو د پيل دمخه هر لوري ته، په کور د ننه، له کوره بهر، د لارې په اوږدو هر چيرې چې وي په بېلا بېلو کوچنيو او غټو ډيری څيزونو باندې چې د صنعتي سکتور توليدات دي گورو، خو که لږ څير شو دا پوښتنې را پيدا کيږي چې دا څيزونه له څه شي او څه ډول توليد شوي چې دا دواړه پوښتنې، د يوې ټولنې له امکاناتو او موخو سره سمون

پياوړی شي ترڅو زموږ هېواد د لگښتي حالت پر ځای د مولد يا توليدي خوا ته روان او د کورني اړتياوو د پوره کولو او په ځينو مواردو کې په ځان د بسنې کيدو او بهر ته د يو لړ محصولاتو د ليردولو لپاره يو لړ اړين توليدي تدابير ډير ضروری دي. ملی صنايع يو داسې شى دی چې اقتصادي استقلال لپاره کار کوي، د وگړو عام استعمال توکي برابروي، په بازار کې د عرضې او تقاضا انډول ساتي، د نورو هېوادونو څخه د زياتو وارداتو په ځاي د ملي اقتصاد د پياوړتيا لپاره زمينه برابروي.

په اقتصاد کې نظارتي دنده د دولت اصولي دنده ده، ښه زمينه برابرو د اقتصادي فعاليت لپاره د دولت دنده ده نه دا چې په خپله ټول اقتصادي فعاليت ځانته انحصارکړي، په زياتو هېوادونو کې معمولاً پراخه اقتصادي فعاليت د خصوصي سکتور لخوا کيږي، حکومت يوازې هغه پروژې عملي کړي چې عام المنفعه وي او خصوصي سکتور د هغې عملي کول د ځان په گټه نه بولي لکه سپړکونو، بندونو، تعليمي او داسې نور پروژې.

هغه هېوادونه چې بل هېواد ته ډير زيات صادرات لري او د هغه هېواد پر بازارونو باندې کنټرول لري دوي غواړي چې د دوي د صادراتو لپاره دغه شان يو هېواد لکه افغانستان د

مصرف کوونکي هېواد په توگه پاتې وي او داسې پلانونه جوړوي چې په مصرف کوونکي هېواد کې توليدي او صنعتي پروگرامونه په عمل کې خنثی کړي، اوس افغانستان د گاونډيو هېوادونو لپاره يو لگښت کوونکي هېواد دي او په افغانستان کې دولتي او خصوصي سکتورونو سره مقابله په ښکاره او پټه روانه ده.

تر اوسه د افغانستان سره د مرستې په ساحه کې بهرنیو هېوادونو او نړيوالو مؤسسو د خصوصي سکتور سره يوازې په خبرو تکیه او په عمل کې د دوی لپاره ستونزې پيدا کړي دي او د دوی فعاليت ډگر محدود او په دې توگه بهرنی واردات زيات او زموږ هېواد يو

مصرفي هېواد پاتې شوی دي. د خصوصي سکتور په برخه کې افغاني سکتور د سياليو په نړۍ کې د توليدي فعاليت له ډگر څخه ایستل شوی دي. اوس مهال ټولو نه اړینه دا ده چې په مختلفو برخو کې د هېواد ملي پانگه وال پانگه ونې وکړي، د مختلفو څيزونو ډول ډول صنعتي او توليدي فابريکې او کارخانې د هېواد په بيلا بيلو برخو کې جوړ او په کار واچول شي ترڅو د گرانو هېواد والو هر راز اړتياوې په خپل هېواد کې پوره شي، يو شمېر زموږ هېواد وال نن سبا په هېواد کې د ننه د بيکارۍ او بې وزگارۍ څخه سر ټکوي او يا هم په ډيره ستونزمنه توگه پرديو ملکونو ته د کار موندنې په موخه سفر کوي، په ډير بد حالت کې هلته ډول ډول شاقه کارونه تر سره کوي چې په هېواد کې د ډول ډول کارخانو او فابريکو د فعاليدو له امله د کار ښه شرايط برابر شي، او له بله خوا که پر هغو واردوونکو موادو باندې چې د هېواد دننه هم توليديږي زياته گمرکي ماليه لگول او د يو سالم، مولد سيستم شتون د دې لامل گرځي چې ملي صنعتونه وده وکړي. ځکه خصوصي سکتور نشي کولای په صنعتونو کې د نورو هېوادونو سره سيالي وکړي او خلک په دې برخه کې پانگونه هم نه کوي. ●

عبدالحيظ شاهين

شیر خان بندر یکی از بنادر مهم افغانستان بوده که در شمالشرق کشور عزیز ما در ولایت کندز واقع است. این بندر از جمله بنداری است که از لحاظ جغرافیایی، افغانستان را با کشور تاجیکستان و سایر کشورهای آسیای میانه از طریق پلی که بالای دریا آمو تازه اعمار گردیده است، وصل می نماید. این بندرگاه یکی از شاهرگ ها و شریان های اساسی اقتصاد کشور نیز به حساب می رود. روزانه بیشتر از ده ها موتر لاری از اموال تجارتي و وسایط مسافر بری از این بندرگاه عبور و مرور می نمایند. در این بندرگاه تأسیسات دولتی و غیر دولتی مانند: تعمیر نمایندگی د افغانستان بانک، تعمیر ریاست گمرک، تعمیر نمایندگی های بانک های خصوصی و سایر ارگان های دولتی و خصوصی جدیداً اعمار گردیده اند که همه به این بندر تجارتي شکوهی خاص بخشیده است. ولی چیزی که توجه همه را به خود جلب می نماید لاشه کشتی در گل نشسته و کرین (جرثقیل) غول پیکری است که زمانی جهت بارگیری اموال از آن کار گرفته می شد. این تأسیسات از زمان حکومت غازی امان الله خان باقی مانده است. این کشتی در زمانه های دور مصروف انتقال اموال تجارتي بین کشورهای تاجیکستان و افغانستان بود، ولی نظر به کم توجهی زمامداران وقت به این حالت در آمده است که با دیدن آن هر شهروند با احساس این سرزمین، دچار ناراحتی می گردد که چرا دولت مردان وقت به آن توجه جدی نکرده اند. موضوع دیگری که به آن باید توجه نمود تخریب روز افزون سواحل دریای آمو است، نبود دیوار های استنادی باعث می گردد تا روزانه بیشتر از ده ها جریب زمین در سواحل این دریا از بین برود. تقریباً در نیم کیلو متری این بندر قریه یی است که در اثر آب خیزی و نبود دیوار های استنادی به صورت کُل در بستر دریا فرو رفته است که عرض دریا در آن محل به بیشتر از صد ها متر می رسد.

در صورتی که از جانب دولت و یا سکتور خصوصی در این بندر گاه سرمایه گذاری گردد میتواند به یک محل خوب تفریحی و تجارتي تبدیل گردد. در این محل امکان ایجاد و تأسیس هتل ها، شهرک ها، فارم های ماهی گیری، پارک های تفریحی و ده ها مورد دیگر از این قبیل وجود دارد که از مدرک آن می توان عواید و درآمد خوبی را نصیب کشور ساخت.

در سایر نقاط جهان به صورت کُل این چنین بندر ها موجود است که از آنها بحیث منابع عایداتی استفاده اعظمی صورت می گیرد تا از یک جانب در رشد اقتصاد مؤثر واقع گردد و از جانب دیگر در حفظ حیثیت و پرستیژ کشور ها نقش خود را ایفا نماید. بهتر خواهد بود تا دولت و سکتور خصوصی کشور از عوایدی که از این بندر بدست می آورند، یک قسمت کوچک آنرا جهت سر سبزی و غرس نهال هزینه نمایند که از یک سو برای حفظ محیط زیست و از سوی دیگر مسافرینی که وارد کشور می شوند احساس آرامش و خوشی برای شان دست بدهد. به امید روزیکه این همه آرزو های ما جامه عمل بپوشد و تماماً بنادر ما به استندرد های قبول شده جهانی عیار و هیچ گونه مشکلی در آن وجود نه داشته باشد و به منابع عایداتی خوب تبدیل گردند.

بیانید همه صادقانه جهت شکوفایی و ترقی این کشور جنگ دیده، دست به دست هم دهیم تا این کشتی در گل نشسته را رنگ و رونق خاص و دوباره بخشیم و در دریای سعادت و خوش بختی مردم افغان ملاح آن باشیم. ●

اقتصاد جهان،

بحران يا بهبود

شفیق الله بارز

مدیر روابط عامه آمریت عمومی اسناد و ارتباط

کشورهای حوزه یورو برای سال ۲۰۱۲ میلادی فقط ۰.۱ فیصد تخمین شده است که در حد هیچ بوده و می تواند نگران کننده باشد، از طرف دیگر رشد اقتصادی در یک تعداد کشور های رو به انکشاف، پائین تر از آنچه است که پیش بینی شده بود.

ربع اول سال ۲۰۱۲ میلادی بر خلاف آمار پیش بینی شده نشان دهنده ۳.۶ فیصد رشد اقتصادی جهان بوده که عوامل اصلی آن ایجاد سهولت در خصوص سیاست های مالیاتی، اعاده اطمینان مردم بالای بانک مرکزی اتحادیه اروپا از طریق تمویل پروژه های دراز مدت عملیاتی این بانک و رشد چشمگیر تولیدات صنعتی می باشد که از این رهگذر بیشترین منفعت را کشور هایی چون: جرمنی و یک تعداد کشور های آسیایی که اقتصاد شان متکی بر سکتور تجارت میباشد، از آن خود ساختند. این درحالیست که اقتصاد جهان طی ربع دوم سال ۲۰۱۲ میلادی تجربه بدی را می نمایند، طوریکه بی کاری بخصوص در کشور های حوزه یورو بی اندازه افزایش یافته، وضعیت نا به سامان اقتصادی و سیاسی یونان، چالش های فراوان سد راه بانکداری در اسپانیا و عدم توانایی پرداخت دیون یک تعداد کشور های دیگر اتحادیه اروپا، دست به هم داده و در ضعف

هر چند اقتصاد جهان بعد از بحران مالی سال ۲۰۰۷ که بدون شک اثرات نامطلوبی را بالای رشد اقتصادی کشور ها طی سال های بعدی نیز وارد نمود، ظرف سال گذشته نشانه های بهبود را با خود به همراه داشت اما گفته می شود که طی سه ماه اخیر سال ۲۰۱۲ میلادی، اقتصاد جهان یک بار دیگر با ضعف مواجه شده است که بدین ملحوظ سیاست های سالم تری را بایست طرح کرد.

بر اساس نظر سنجی های کارشناسان اقتصادی و آگاهان امور، رشد اقتصادی

مالیاتی و سایر پالیسی های مفید و سازنده برای رشد و بازیافت اقتصادی در این کشورها می توان از سیر بحران کاست و طرح دوم برای بازیافت وضعیت اقتصادی جهان تغییرات و تعدیلات در خصوص قانون گذاری فدرال ریزرف بخاطر کسر بودجه ایالات متحده امریکا که در نهایت باعث انقباض مالی می گردد، می باشد. کارشناسان اقتصادی با در نظر داشت این دو فرضیه رشد مجموعی اقتصادی برای سال ۲۰۱۲ را ۳.۵٪ و برای سال ۲۰۱۳ را ۳.۹٪ تخمین نموده اند که نسبت به پیش بینی ماه اپریل سالروان نشان دهنده کاهش ۰.۱٪ برای سال ۲۰۱۲ و ۰.۲٪ برای سال ۲۰۱۳ می باشد. اما با وصف این همه، رشد اقتصادی سال ۲۰۱۲ میلادی نسبت به ۲۰۱۱ خصوصاً در کشورهای حوزه یورو و سایر کشورهای مرکزی و شرقی اروپا که در مجاورت با این کشورها موقعیت دارند شاهد کاهش خواهند بود، این در حالیست که اکثر کشورهای شرق و شمال افریقا در مقایسه با سال گذشته به نسبت صادرات وافر نفت رشد قابل ملاحظه یی خواهند داشت. ◀

اقتصادی ربع دوم سال ۲۰۱۲ میلادی رول بازی نمودند. به همین ترتیب امریکا که دارای بزرگترین اقتصاد جهان است در ربع دوم سال جاری رشد کمتر از چشم انداز ماه اپریل برای سال ۲۰۱۲ را نشان میدهد، به نقل از سایت خبری مشرق " اداره تحلیل اقتصادی وزارت تجارت ایالات متحده امریکا، رشد اقتصادی این کشور را در ربع دوم سالروان ۱.۵ فیصد اعلام نموده در حالیکه طی ربع اول رشد اقتصادی این کشور به ۱.۹ فیصد می رسید. این رشد بی رویه اقتصادی در امریکا به دلیل ضعف بازار کار و عدم توانمندی مصرف کنندگان برای خرید کالاها، خدمات و مسکن بر می گردد. در این میان پالیسی سازان و طراحان امور اقتصادی با در نظر داشت وضعیت نا پایدار اقتصادی در کشورهای متمدنی و رو به انکشاف برای بهبود وضعیت اقتصادی جهان بر مبنای دو فرضیه خوشبین می باشند: اول، از اینکه بیشترین خطر برای اقتصاد جهان از ناحیه کشورهای حوزه یورو و بدهی های گسترده این کشورها محسوس است، پالیسی سازان معتقد اند که در صورت تسهیلات در روند پالیسی های

تصميم آن مېنې بر افزايش تقاضا برآي کالا ها و خدمات در بهبود وضعيت اقتصادي جهان از طريق ايجاد فرصت هاي سرمايه گذاري و وظيفوي برآي كشور هاي آسياي ميانه و يك تعداد كشور هاي رو به انكشاف جهان مي تواند رول محوري داشته باشد. به عنوان جمع بندي و پايان اين مضمون مي خواهم با اين جملات اكتفا نمايم، اقتصاد جهان يك بار ديگر در حالت بي ثباتي قرار گرفته است. بر اساس گزارش مركز تحليل و انكشاف اقتصادي دفتر ملل متحد، اقتصاد جهان بعد از سال ۲۰۰۷ ميلادي برآي يك بار ديگر در نيمه سال ۲۰۱۱ ميلادي رو به تنزل نهاد كه تا پايان اين سال در حدود ۲.۸٪ كاهش پيدا كرد و توقع مي رود كه اين سير نزولي در سال ۲۰۱۲ به اندازه ۲.۶٪ و برآي سال ۲۰۱۳ به اندازه ۳.۲٪ ادامه پيدا كند.

در ميان كشور هاي جهان، تنها ممالكي كه نرخ رشد شان كمتر كاهش يافته است، چين و هند اند، طوريكه محصول ناخالص داخلي چين در سال ۲۰۱۱ ميلادي ۹.۳٪ ثبت شده است كه در مقايسه با سال گذشته كاهش ۱ فيصد را نشان مي دهد و پيش بيني ها برآي سال هاي ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ ميلادي به ترتيب ۷.۹٪ و ۸.۳٪ را نشان مي دهد. به همين ترتيب نرخ رشد اقتصادي هند ظرف سال هاي ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ ميلادي به ترتيب هم ۷.۷٪ و ۷.۹٪ متصور است.

با در نظر داشت شرايط فعلي و رشد اقتصادي جهان، كارشناسان اقتصادي برآي جلوگيري از بازگشت بحران و عواقب ناگوار آن بالاي اقتصاد جهان، پاليسي هاي متعددي را چون: طرح بهينه پاليسي هاي مالي كه در نهايت باعث ايجاد شغل و سرمايه گذاري ها مي شود، كفايت قدرت خريد، تأمين پروگرام هاي غذايي برآي خانواده ها، هماهنگي سالم بين پاليسي هاي مالي و پولی به سطح كشوري و سر انجام ايجاد هماهنگي بين پاليسي هاي متذكره در سطح كشور هاي جهان كه در نتيجه حد اقل ما را در حفظ ثبات اقتصادي كمك كرده مي تواند، طرح و پيشكش مي دارند. ●

منابع:

- راپور صندوق بين المللي پول، ۲ سپتمبر ۲۰۱۲
- CHINADAILY.COM.cn، ۸ سپتمبر ۲۰۱۲
- UN, DESA، مركز تحليل و انكشاف اقتصادي ملل متحد
- سایت خبرگزاری ارنا، ۸ سپتمبر ۲۰۱۲
- بی بی انگیسی ۹ سپتمبر ۲۰۱۲
- سایت خبرگزاری مشرق، ۸ سپتمبر ۲۰۱۲

آنچه در حال حاضر برآي عملي ساختن طرح "بازيافت اقتصادي" مهم تلقي مي شود، در اولويت قرار دادن اداره خطرات علي الخصوص در كشور هاي حوزه يورو مي باشد. در صورتيكه طرح اخير عملي شود، منازعات مالي بين بانكها و قروض عامه مورد حل و فصل قرار داده شده و يك اتحاديه بانكداري برآي حل همچو مسايل ايجاد خواهد شد كه به ادامه آن طرح ميكانيزم نظارت توسط يك نهاد واحد ايجاد شده كه در پرتو مواد قانون آن خريد اوراق بهادار توسط مؤسسه تسهيل ثبات مالي اتحاديه اروپا آغاز گرديده و بانكها بصورت مستقيم تمويل مجدد مالي خواهند شد كه در اين صورت دامنه بحران در كشور هاي حوزه يورو بصورت تدريجي از ميان برداشته شده و تشويش انزوای اقتصادي از ناحيه بحران كشور هاي مذكور برطرف خواهد شد. به همين ترتيب كنفرانس ملل متحد برآي تجارت و انكشاف كه بتاريخ ۹ سپتمبر ۲۰۱۲ ميلادي برگزار گرديده بود، نقش چين در بهبود وضعيت اقتصادي را حياتي اعلام نمود. در اعلاميه آمده است كه چين با رشد قابل ملاحظه اي محصول ناخالص داخلي ۷.۶٪ (هر چند نسبت به سه سال قبل كمتر مي باشد اما در مقايسه با ساير كشور هاي جهان رشد خوبي است) و

اهمیت اقتصادی

مالداری در افغانستان

از جمله اقلام عمده صادراتی بشمار میروند، چنانچه گوشت، تخم، شیر، پوست، پشم، روده، پت و غیره چه در داخل و چه هم در خارج از کشور مارکیت خوبی دارند.

در افغانستان بطور عنعنوی از نیروی فزیکتی حیوانات مانند: شتر، اسب، گاو، مرکب، قاطر و غیره در فعالیت های زراعتی، تجاری، انتقالات (حمل و نقل)، سپورت و... استفاده خوب و مؤثر صورت می گیرد.

همچنان از سایر محصولات حیوانی مانند: شیر، مسکه، دوغ، پنیر، قیماق و گوشت همه مردم به خصوص کوچی ها که تقریباً ۸۰٪ گوسفند و بز را تربیه میکنند، استفاده نموده و حتی محصولات خویشرا در بازار های داخلی به شکل غیر فنی عرضه میدارند.

افغانستان با مساحت تقریباً ۶۵.۲ میلیون هکتار که از جمله ۲۷.۹ میلیون هکتار زمین زراعتی، یک انداره آن به حیث چراگاه های حیوانی، ۱.۹ میلیون هکتار را جنگلات، ۶.۱ میلیون هکتار کوه ها و دشت ها و به اندازه ۷.۹ میلیون هکتار تحت کشت قرار دارد و بقیه ۲۰ میلیون هکتار چراگاه و چمن زار می باشد. هرچند ساحه وسیع کشور برای زراعت مساعد نمی باشد اما استفاده مؤثر از این مناطق به حیث چراگاه در سکتور زراعت کشور حایز اهمیت زیادی است. در پهلوی زراعت، مالداری شغل مفید و مؤثر بوده که هر دو بنیاد اساسی حیاتی و اقتصادی کشور را تشکیل میدهند.

در حدود ۲/۳ حصه نفوس افغانستان مشغول فعالیت در سکتور زراعت و مالداری اند که از همین راستا امرار حیات میکنند. قابل تذکر است

تربیه و پرورش حیوانات یکی از مهمترین شاخه های زراعت و مالداری بوده که در حیات اقتصادی یک کشور رول مهم و ارزشمندی را دارا است، تربیه حیوانات در اقتصاد یک کشور بخصوص در بخش تغذیه، پوشاک، استفاده از نیروی کار حیوانی، تجارت خارجی جهت تقویه ذخایر ارزی، مواد سوخت، کود کیمیاوی و غیره خیلی ها مؤثر و مولد واقع می گردد.

مالداری در افغانستان یکی از شاخه های مهم و پر ارزش در سکتور زراعت به شمار میرود که تقریباً ٪ ۸۵ مردم افغانستان در این سکتور مصروف فعالیت اند. این دو بخش نقش بسا مهم را در سکتور اقتصادی ایفاء می نمایند که در روند تولید از اهمیت خاصی بر خوددار اند، محصولات مالداری به حیث مواد غذایی نیز مهم بوده و

و بين المللی درين رابطه کار هائی را انجام داده اند اما فعاليت های شان آنقدر محسوس نېست. همچنان کنترول حيوانات وحش بخشی از کار زراعت و مالداري می باشد که از لحاظ حفظ محیط، شکار، تفریگاه ها و غیره اهمیت زیاد دارد.

در افغانستان ۱۲۰ نوع حيوانات پستاندار از نوع گوشت خوار، ۵۰۰ نوع پرند و ۴۵۰۰ نوع نبات خودرو موجود بود که اکثریت آنها در اثر جنگ های داخلی صدمه شدیدی دیده اند و حتی نسل شان رو به کاهش است. این تمایل های نزولی در جمعیت های حیوانی و زراعتی، اثرات منفی بالای اقتصاد کشور گذاشته است که در سال های اخیر یک رکود اقتصادی در محصولات حیوانی به نظر میرسد. عامل اساسی عدم رشد و انکشاف مالداري و اقلام صادراتی محصولات حیوانی را می توان جنگ های داخلی دانست که با خشکسالی های اخیر دست به هم داده، تولید حیوانی را در کشور متأثر ساخت و باعث رکود سکتور مالداري گردیده است.

به هر صورت پیشبرد فعالیت های زراعتی و مالداري در چوکات پلان های انکشافی به منظور رشد و انکشاف سالم این سکتور و سهم ساختن آن در اقتصاد ملی مستلزم موجودیت پرسونل فنی و مسلکی را ایجاب می کند و یگانه راه رسیدن به این هدف، توسعه سرمایه گذاری ها در این راستا و تأسیس مؤسسات تعلیمی مسلکی می باشد زیرا سکتور زراعت و مالداري ۵۰٪ در تولید ناخالص داخلی کشور سهم است. ●

بیانی

ماخذ: خپرونه مجله علمی و تحقیقی پوهنتون کابل شماره اول سال ۱۳۸۷
www.mashal.org انترنت

که مردم کشور ما پرورش گوسفند، بخصوص گوسفند های قره قل را نسبت به سایر حیوانات ترجیح می دهند، زیرا از لحاظ اقتصادی و مالداري در مقایسه با سایر گوسفندان بسیار مهم تلقی شده و از آن عاید خوبی میتواند بدست بیاورند. طبق احصائیه های دست داشته در حدود ۵۰.۶٪ امتعه صادراتی کشور را محصولات زراعتی و مالداري تشکیل میدهد که از جمله ۷.۲٪ آنرا قالین و گلیم، ۵-۶٪ را چرم و پوست باب، ۲٪ آنرا قره قل، ۲.۷٪ را پشم و ۰.۴٪ را روده تشکیل میدهد یعنی حجم محصولات از مدرک مالداري در مجموع صادرات کشور ۱۷.۹٪ بالغ می گردد. در سال ۲۰۰۳ سازمان غذایی جهان (FAO) با مصرف ۷۸۰۰۰۰ دالر امریکایی در ۳۶۷۰۰ قریه جات افغانستان به همکاری ۹۰۰ افغان در زمینه مالداري، سروی و گزارشی را ارائه نمود که به مقایسه سال های قبل گراف مالداري سیر نزولی دارد. در افغانستان فعلاً ۳.۷ میلیون گاو، ۸.۸ میلیون گوسفند، ۷.۳۰ میلیون بز، ۱۴۰ هزار راس اسب، ۱.۶ میلیون مرکب، ۱۸۰۰۰ شتر، ۱۲.۲ میلیون دام مرغ و... می باشد.

تربیه حیوانات در قراء و قصاب توسط زنان پیشبرده می شود، همچنان صاف کاری پشم، تار بافی، ساخت قالین، گلیم، نگهداری حیوانات و تولید لبنیات اکثراً مربوط به زنان خانواده است و این شغل بخش بزرگ اقتصاد افغانستان را تشکیل میدهد.

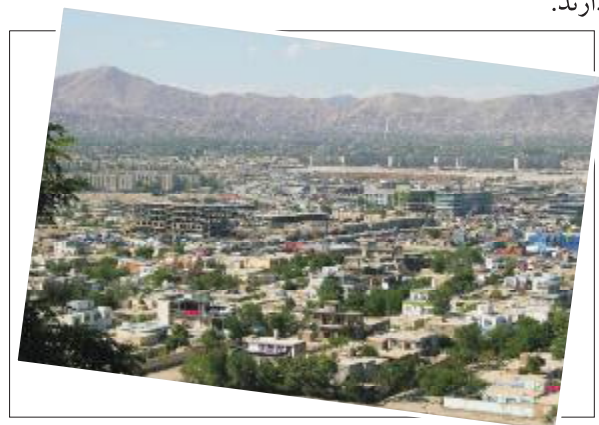
سازمان غذایی جهان (FAO) گزارش داد که در اصلاح سازی حیوانات طور طبیعی مدت ۱۰-۲۰ سال ضرورت است، همچنان سازمان غذایی جهان در گزارش خود می افزاید که: کثرت گاو و اسب در شمال افغانستان، پرندگان در صفحات مرکزی، گاومیش در ولایت جلال آباد و غرگاو در ولایت بدخشان نسبت به سایر نقاط کشور زیاد می باشد. کوچی ها ۷۴.۶٪ گوسفند و ۵۱.۹٪ بز و ۱٪ گاو را تربیه و نگهداری می نمایند.

چون مالداري در افغانستان هنوز بشکل عنعنوی آن ادامه دارد، سطح تولید محصولات حیوانی کاملاً پایین می باشد. کار شناسان علت آنرا عدم شرایط مناسب اقلیمی در بعضی مناطق، عدم موجودیت خوراکه کافی، موجودیت امراض حیوانی و پرازیت ها، عدم موجودیت حیوانات اهلی اصلاح شده، کمبود اشخاص فنی در رشته تربیه حیوانات، کمبود آب آشامیدنی و عدم کمک های بالاعوض و کمک های فنی در این رابطه میدانند. باید علاوه کرد که قبل از جنگهای داخلی ۶۶٪ اقلام صادراتی کشور را محصولات زراعتی تشکیل میداد که از جمله محصولات نباتی ۵۰٪، محصولات حیوانی ۱۶٪، محصولات پشم ۱۵٪ که عواید زراعتی به ۱۱۵ میلیارد افغانی می رسید. در شرایط کنونی بر خلاف گذشته، ۶۱۶ میلیون دالر در این مدرک واردات داریم. در صورتیکه دامنه های هندوکش و سایر علفچر ها طبق نظر و مشوره کارشناسان سکتور زراعت و مالداري دو باره احیا گردد، افغانستان گنجایش ۳۱۰ میلیون حیوان را خواهد داشت. اگر چه بعد از سال ۲۰۰۲ تعدادی از مؤسسات داخلی

راه ها و شیوه های مصون زیستن

حفاظت از محیط زیست:

کره زمین در اثر تعرض و استفاده نا مناسب بشر، بعضاً عکس العمل های پیش بینی نا شده یی را از خود تبارز میدهد روی همین ملحوظ دولتمردان و کار آگاهان در اندیشه تلاش وسیع و همه جانبه بخاطر حفاظت این کره خاکی شده اند، تا با به میان آوردن یک سلسله قوانین و مقررات، زندگی انسانهای امروز و نسل های بعدی را از خطر های جدی محیطی در امان دارند.

بشریت بطور دوامدار در تلاش است تا منابع نهفته در دل زمین را بخاطر بقاء خود استخراج و با تجهیزات مدرن پروسه تولید

آنها افزایش و مورد استفاده خود قرار دهد، در صورتیکه در زمان تکمیل پروسه تولید محصول مذکور و استفاده از آن، مواد فُضله، باقیمانده، نا مناسب و مواد مضره آن توسط انسانها به آب، خاک و هوا که در حقیقت زندگی انسانها مدیون آنها میباشد دو باره پرتاب می گردد بناً تلاش صورت می گیرد، تا تأثیرات منفی محصولات تولید شده بر محیط زیست شناسایی و تحت کنترل قرار گیرد زیرا تداوم این پروسه به نفع مالکان کارخانه های بزرگ و ضرر مستهلکین و طبقه کارگر می باشد.

استندرد:

یکی از اهداف عمده استندرد حفظ صحت و سلامت مستهلک است، باید الزاماً استندرد در محصولات تجارتي مراعات گردد تا مستهلک اطلاعات کامل و شفاف را در باره اشیاى مورد ضرورت خود داشته و اشتباه ننماید.

تسهيلات تجارتي:

محیط تجارتي خیلی ها پیچیده بوده اما آوردن تسهیلات درین عرصه، بیش از هر زمان دیگر در محراق توجه فعالین تجارت بین المللی قرار گرفته است. در سطح بین المللی مبادله امتعه

میلادی، نظر به تکامل و انکشاف اوضاع اقتصادی و اجتماعی، احداث سرک ها و شاهراه ها محسوس گردید، در حال حاضر سیستم ترانسپورتی در افغانستان متشکل از ترانسپورت زمینی و هوایی میباشد، بر علاوه اینکه ترانسپورت زمینی در کشور مسلط است، تا حال نتوانسته است نیازمندی های کشور را با موقعیت ترانزیتی که در جهان دارد با حمل و نقل داخلی و منطقوی خود را مرفوع سازد، بناً لازم است تا فعالیت تمامی انواع وسایط ترانسپورتی بین شهر ها، ولایات، در سطح منطقه و بین المللی عیار شود. در کنار خطوط مواصلات زمینی بخاطر رفع مشکل حمل و نقل خطوط هوایی تا سال ۱۳۴۳ تأسیس و پرواز های طیاره های کمپنی خارجی به فعالیت آغاز نمود، از آن زمان تا حال ترانسپورت هوایی نظر به نبود خط ریل، راه بحری و عدم توسعه کامل ترانسپورت زمینی و همچنان کوهستانی بودن کشور از اهمیت کلیدی برخوردار است.

احصائیه دقیق کشور:

احصائیه عبارت از جمع آوری و ارزیابی ارقام حقیقی بوده که در کشور های انکشاف یافته جهان ماهانه بر اساس احصائیه های دقیق کشور شان، ارقام دقیقی را در مورد انفلاسیون، سطح بیکاری و سایر شاخص های اقتصادی به دست نشر می سپارند، تحلیلگران امور مالی، اقتصاد دانان و پالیسی سازان در سطح

قبل از صادر شدن شامل بسته بندی، ذخیره، انتقال به بنادر تجارتی و... تا به بارگیری و رسیدن به مقصد دیگر، چون تخلیه، ذخیره، محصول گمرکی و سرانجام رسیدن به خریدار مراحل مختلفی را سپری مینماید که درین مراحل سازمان های مختلفی چون بانکها، خدمات تکنالوژی معلوماتی، ترانسپورت، کمیشن کاران و ... فعالیت می نمایند، روی همین ملحوظ ایجاد تسهیلات تجارتی در محراق فعالیت های سازمان تجارت جهانی قرار داشته تا بتواند تسهیلات بیشتری را در عرصه تجارت جهانی ایجاد نماید، که خوشبختانه افغانستان نیز درین اواخر در تلاش است تا عضویت سازمان تجارت جهانی را بدست آورد، زیرا از این طریق میتواند تسهیلات بیشتر اقتصادی را برای مستهلکین در کشور مهیا سازد.

موجودیت قانون حمایت از مستهلکین:

موجودیت قانون جامع رقابتی در کشور به نفع مستهلکین میباشد زیرا در موجودیت قانون رقابتی و حمایت از مستهلکین، در بازار از فروش اجناس بی کیفیت با قیمت بلند جلوگیری صورت می گیرد، در غیر آن تسلط افراد محدود باعث کنار زدن سایر تشبثات گردیده و آنها را از بازار خارج مینماید که در نتیجه مستهلکین ناگزیر به تن دادن در برابر بلند بودن قیمت ها و تجارت غیر عادلانه گردیده و در بازار از هر نوع اعمال ضد رقابتی جلوگیری بعمل میآید، کسانیکه مرتکب چنین عمل میشوند باید جریمه و مجازات و به شکایت مستهلکین باید پرداخته شود زیرا نافذ شدن قانون درست رقابتی باعث رشد اقتصادی مستهلکین و جلب سرمایه گذاری در کشور می گردد.

ترانسپورت:

افغانستان از جمله کشورهای محاط به خشکه بوده و تا سال ۱۹۳۰ میلادی جاده که در آن وسایط نقلیه رفت و آمد نماید وجود نداشت، ارتباطات و انتقالات تا آن زمان توسط حیوانات و کاروان ها صورت می گرفت تا اینکه بعد از سال ۱۹۳۹

های وارد می گردد، زیرا دهاقین نسبت عدم استفاده از میکانیزه زراعتی سطح محصولات شان خیلی کم میباشد، بر اساس تخمین ارگان های مسوول در حال حاضر نفوس کشور به ۲۷ میلیون می رسد که از جمله ۸۰ فیصد نفوس آن شغل زراعت و مالداري دارند. در کشور های پیشرفته هر دهقان حداقل برای یکصد نفر مواد مورد ضرورت خوراکی تولید می کنند اما در افغانستان ۲۵ میلیون دهقان نمی تواند برای ۲۷ میلیون نفوس این کشور نان تهیه نماید.

انکشاف صنعت:

در حال حاضر با استخراج نفت و ایجاد فابریکه های تصفیه درین قسمت، زمینه شغل در کشور نسبتاً مهیا و افغانستان میتواند از توريد پترول، دیزل و ده ها نوع اقلام وارداتی نفتی از کشور های خارجی صرف نظر نماید و از آخرین بقایای نفت استخراج شده در کشور که عبارت از قیر است در ساخت و ساز سرک ها استفاده مؤثر نماید. ●

راديو آزادی: تاريخ نشر یکشنبه ۸ اسد ۱۳۹۱ 08:51 Am
www.spoghmai.com
تهیه کننده: عبدالحفیظ شاهین

دولت ها و سایر مؤسسات حین اتخاذ تصمیم از آن استفاده مینمایند، زیرا احصائیه دقیق نفوس از جمله ضروریات مبرم دولت ها بوده، بنیاد اساسی پالیسی دولت ها را در عرصه پلان گذاری جهت انکشاف اقتصادی و اجتماعی در سطح ملی و بین المللی تشکیل داده و عدم موجودیت آن مشکلات متعددی را ایجاد می نماید، زیرا نفوس دقیق یک کشور هسته اصلی تمام فعالیت های آن بوده، در حقیقت نفوس و انکشاف با هم پیوند نا گسستنی داشته و تفکیک نیازمندی های اولیه ساکنان یک کشور بر اساس آن صورت می گیرد.

انکشاف زراعت:

در افغانستان ۴۵ فیصد زمین تحت زرع نبات گندم قرار دارد در حالیکه ۱۰۰ فیصد مردم این کشور با استفاده از نان گندم امرار حیات می نمایند که این مقدار گندم، تکافوی مردم افغانستان را ننموده، متباقی گندم مورد ضرورت مردم توسط تجار از کشورهای همسایه مانند: پاکستان، ترکمنستان و غیره کشور

الحاج شیرین محمد صافي
د افغانستان بانک
د سهېل ختيځې حوزې ساحوي مسوول

د افغانستان بانک د سهېل ختيځې حوزې د ۱۳۹۰ کال کاري رپوټ

فعالیتونه ترسره کړي دي:

۱- بشري منابعو په هکله: دا چې د سهېل ختيځ زون په اړوند کې د بشري منابعو څه نا څه ۶۰٪ کموالی موجود دی سره د دې مو وکولای شو چې خپل ورځني کارونه په خپل وخت ترسره کړو د ځينو پوستونو د ډکولو لپاره د بشري منابعو د لارښوونې سره سم د يو شمېر پوستونو د آزادۍ سيالي لپاره بيوگرافي (سی وی) راټولې کړي او بشري منابعو ته سپارل شوی.

۲- سهېل ختيځ زون وکولای شو چې د کارکوونکو د ظرفيت لوړولو لپاره لازمي کړنې تر سره کړي: د ظرفيتونو د لوړوالی په موخه د ۱۳۹۰ کال د محاسبې په برخه کې دوه کارکوونکې مرکز ته معرفي شوی او د یوې اونۍ لپاره لازمه زده کړه کړې، د اثاثې د ښه تنظيم لپاره د سرمايوي او غير سرمايوي کوچونو په تفکيک سره ټول هغه بنسټيز تجهيزات سره بيل او په لازمو کوچونو کې ځای پر ځای شول چې ورته اړتيا وه.

د کارونو د لاسنه والی لپاره د سهېل ختيځ زون په دفتر کې دوه ورځنۍ سيمينار جوړ او همدارنگه د "سی بی اس" سیستم سره د ښې بلدتيا لپاره په زون کې د دويم ځل لپاره شپږو کسانو ته سيمينار جوړ او لازمي ښوونې او طريقې ورسره کار شوي چې ډير گټور وو، همدارنگه د بيلانسونو په جوړښت کې لازمي ښوونې چې د بيلگې په ډول د خوست نمایندگي ۱۴ مياشتو بيلانس ترتيبول او بشپړيدل دي. ◀

د افغانستان بانک د سهېل ختيځ زون د نورو زونونو په څير په اړوندو ولاياتو کې د دولت د عوايدو را ټولول او په ټولو ولايتي نمايندگيو کې د لازمو لگښتونو لپاره د پولي سياليت ساتل او د نورو سوادگريزو بانکونو د اضافي فزیکي افغانو جزبول او د اړتيا په وخت کې بيا تمويل، د اړوند نمايندگيو د مدرن کولو لپاره لازم اقدامات، د کارکوونکو د استخدام لپاره په خپل وخت اقدام، د افغانی پيسو د ترويج په اړوند ولاياتو کېښی اقدام، همدارنگه د مندرسو افغانو راټولول، د اړونده نمايندگيو د خزانو او سوداگريزو بانکونو څارنه، د مرکزی بانک له قوانينو سره سم د بازار صرافانو ته جواز ورکول او د هغو څارل، د مرکزی بانک د رهبري هيات د مصوبو او لارښوونو پلي کول زمونږ ورځني کاري لوري جوړوي.

د سهېل ختيځ ساحوي زون په اډانه کې (د گردیز، خوست، غزني او پکتیکا ولايتونه) شامل دي چې په تير کال کې يې د پام وړ خدمتونه ترسره کړي.

نوموړی خدمتونه په کارونو کې نوښت او د کارکوونکو تر منځ يووالي د مرکزی بانک د لارښوونو سره سم د کارونو پلي کول د منول او CBS سیستم پلي کول او د هغوی ترمنځ يووالي، يو شمېر د بازار صرافانو ته د جوازونو ورکړه او داسی نور د يادولو وړ دی.

په لنډه توگه د سهېل ختيځ زون په ۱۳۹۰ کال کې لاندی

۳- معلوماتي تکنالوژۍ او فني وړتياوې: دا چې د سهېل ختيځ زون د برېښنايي سيستم د مدرنې تکنالوژۍ لرونکي دي او په دې عصري تکنالوژۍ سره خپل کارونه په ښه شان سرته رسوي د انټرنېټ آسانتياوې او د ورځني کارونو د ښه سنبالولو وړتيا هم لري. خو د انټرنېټ او "سی بی اس" د کمزورتيا ستونزې هم لري چې د کار په ترسره کولو کې ډیر زیاد وخت نیسي او په خپل وخت د کار پرمختګ نه کيږي، د دې لپاره چې حسابي چارې ښې پرمخ لاړي شي د اوس لپاره قلمي سيستم د برېښنايي سيستم سره جوخت کارول کيږي، د گردیز او خوست ولایتونو کې نژدې دي چې نوري فايبر سيستم هم جوړ شي د جوړیدو سره سم به د پورته نمایندګيو د تکنالوژۍ سيستم سرعت زیاد شي زموږ د فعالیت زمینه به لا ښه او چټکه شي چې هغه وخت کولای شو چې د کارونه په ګړندیتوب سره مخ ته یوسو او د غزني او د پکتیکا نمایندګيو کې به د نوري فايبر د وصلیدو په صورت کې لازمي آسانتياوې په کارونو کې راشي.

۴- د افغانیو د رواجولو په هکله: په سهېل ختيځ زون کې د افغانیو د رواجولو لپاره یو کمیسیون په خپل وخت جوړ او کار کوي.

۵- د سوداګریز بانکونه او د غیر بانکي مؤسسو د فعالیت په هکله: د سهېل ختيځ زون د سوداګریز بانکونو سره ښې اړیکې لرو له امنیتي ستونزو سره سره خلک په بانکو ښه باور لري چې پدې بانکونو کې یې د سپما حسابونه افتتاح کړي او د پیسو د لیرد او رالیرل زمینه په ښه بڼه او په لوړو باور سره پدې بانکونو کې برابره ده، سوداګریز بانکونه تر کوم ځایه چې واک لري د کوچني پوړونو ورکوي همدارنګه د دولتي ملکي او پوځي کار کوونکو معاشونه په خپل وخت اجراء کوي، د مندرسو پیسو په را ټولولو او د افغانیو په ترویج کې یو شان او په یو واحد نظر د افغانستان بانک د ټولو نمایندګيو سره په فعال ډول کار کوي.

۶- د مارکیټ د صرافانو او د پولی خدماتو په هکله: د مخه یو

شمېر زیاتو صرافانو د قانوني اسنادو په نه درلودلو سره په بازار کې فعالیت کاوه چې پدې وروستیو کې ۱۸ تنو ته د صرافي جوازونه د قانوني پړاوونو له تیریدو وروسته د هغوي په واک کې ورکړ شوي چې له دې درکه ۱۴۴۹۵۰۰ افغانی د تضمین او کمیشن، ۱۶۱۸۰۰ افغانی د تمديد او ۹۳۰۰۰ افغانی د جواز فیس او تضمین له درکه بانک ته تحویل شوی، دا لږي روانه ده.

۷- عمراني کړنه: د سهېل ختيځ زون، د خدماتو آمريت او د تعمیراتو مدیریت په مرسته په ځینو ولایاتو کې بنسټیز کارونه کړي چې د بیلګې په ډول کولای شو چې په پکتیکا ولایت کې د افغانستان بانک ودانۍ یاده کړو چې په ۱۳۹۰ کال کې یې کارونه پیل اوس ګټی اخیستني ته چمتو ده.

د خوست ولایت د افغانستان بانک نمایندګي د ترمیم چارې د زون په پیشنهاد د مرکزي انجیرانو لخوا، د گردیز نمایندګي د ترمیم او د یوه میلمستون جوړونه چې کارونه د منظوری لپاره مرکز ته استول شوي.

د خزانو د زیرمو خونې د ترمیم او استحکام په هکله وړاندیزونه شوي چې د مرکز د انجیرانو لخوا یې نه لیدنه او څیړنه شوی او ترمیماتو لپاره د منظوری کارونه روان دي.

د گردیز نمایندګي چار پیره دیوالونه چې د نن ورځې د امنیتي حالاتو سره سازګار نه و د لازمي احاطې جوړولو لپاره مرکز ته وړاندیزونه وشول چې له برآورد څخه وروسته د بودجې د منظوری په هکله لازم اقدام تر لاس لاندې دی امیدوار یو چې ډیر ژر به پدې هکله محترم عامل هیئت لازمه لارښونه وکړي.

۸- د عملیاتي فعالیتونو په هکله: په ۱۳۹۰ کال کې د عصري او مدرنو وسایلو او پروګرامونو په تطبیق سره د سهېل ختيځ زون خپلو ورځني کارونو ته په ښه بڼه او دقیقه توګه سمبالښت ورکړی.

لومړۍ ټول هغه معاملات چې په ۱۳۹۰ کال کې د واردې، صادرې او "ای اف تی اس" په سیستم کې ترسره شوی. په مجموعي ډول ټولو وارده اسنادو شمېر (۱۲۸۴۱۰) په ارزښت د

۸۶۲۰۵۶۷۳۲۶ افغانۍ. ◀

د افغانیو تر څنګ بهرنی اسعار یعنې ډالر مو هم راټول کړي او په اړوند حسابونو کې د کال په اړدو کې ځای پر ځای شوی. د هر ولایت د اړتیا نه زیات ډالر په فزیکي بڼه مرکزی بانک ته لیږدول شوی.

ټول لیږل شوي فزیکي ډالر ۶ ځلې (۷۹۶۰۸۱۵۳) ډالر. د ضرورت په اساس ټول هغه ډالر چې مرکز نه غوښتل شوي: ټول غوښتل شوي ډالر ۳ ځلې (۲۷۰۰۰۰۰) ډالر. د خصوصي بانکونو ټولې راوړل شوي افغانۍ (واردې) په شمېر (۶۳۹) ځلې په ارزښت د (۵۱۵۶۶۹۴۲۲) افغانۍ. همدارنګه خصوصي بانکونو ټولې وړې افغانۍ صادره ۱۳۹ ځلې په ارزښت د (۱۸۷۱۷۹۸۵۰۳) افغانۍ. د "ای اف تی اس" سیستم وړاندې اسناد (۱۶۰) قطعي په ارزښت د (۷۰۲۴۶۱۰۰) ډالرو.

د "ای اف تی اس" سیستم صادره اسناد د (۷۸) قطعي په ارزښت د (۹۳۶۲۸۰۴۵) ډالرو. په ډالرو اخستل شوی کمیشن (۳۵۶۱۰) ډالر. په افغانیو اخستل شوی کمیشن (۲۱۱۴۲۹۵) افغانۍ. په ۱۳۹۰ کال د چکېکونو له درکه (۵۳۰۲۰) افغانۍ.

۹- د مندرسو افغانیو په هکله:

د مندرسو بانکونو ټول د راټولولو په هکله په ۱۳۹۰ کال کې د بانک ټولو اړوند نمایندګیو ته د مرکزي بانک د لارښوونو په رڼا کې مکاتیب لیږل شوي چې هرې نمایندګۍ په خپل وار سره د مندرسې افغانۍ راټولې کړي په مقابل کې په هغه ارزښت نوې او د چلند وړ افغانۍ بیا ورکړ شوي، همدارنګه د بازار صرافان کوم چې مندرسې افغانۍ بانک ته د بدلولو لپاره راوړي ورته نوې افغانۍ بانکونو ته ورکړ شوي ټولې (۲۴۵۹۸۸۹۱۰) مندرسې افغانۍ د سوزولو لپاره مرکز ته لیږل شوي.

د بازار صرافانو د جواز نوی کولو اونی جواز ورکولو له درکه (۱۴۶۳۳۰۰) افغانۍ بانکي کمیشن د کال په پای کې مرکز ته انتقال شوي دي. ●

په مجموعي ډول د ټولو صادره اسنادو شمېر (۶۲۸۰۰) په ارزښت د (۹۰۳۶۹۱۵۹۸۶) افغانۍ. په مجموعي ډول ټول د "ای اف تی اس" وړاندې اسنادو شمېر (۹۰۸) په ارزښت د (۱۴۴۳۹۵۷۷۵۴۶) افغانۍ. په مجموعي ډول ټول د "ای اف تی اس" صادره اسنادو شمېر (۱۲۸۸) په ارزښت د (۱۵۴۲۶۳۹۵۲۹۴) افغانۍ. په مجموعي ډول ټول هغه فزیکي افغانۍ چې د مرکز نه راغلي (۱۴) ځلې په ارزښت د (۲۶۵۰۰۰۰۰۰۰) افغانۍ. ټولې هغه فزیکي افغانۍ چې مرکز ته تللي (۶) ځلې په ارزښت د (۲۵۴۹۸۸۹۱۰) افغانۍ.

با اصطلاحات حقوقي و اقتصادي آشنا شويد

بخش پنجم

گردآورندگان: خاړونکي پاميري و خاړونکي حيدري اعضاي دفتر مشاوريت حقوقي

صورت مي گيرد.

۱۷۹ - **فرمان**: هدايت کتبي و سلسله وار مقام عالي دولت يا حکومت که روی موضوعات مختلف در ساحه حقوق عامه مطابق روحیه قانون اساسی صادر می گردد.

۱۸۰ - **فريب**: بکار بردن وسايل خدعه آمیز قولی و فعلی که تحت تأثیر آن شخص حاضر به انجام و یا امتناع از یک عمل می گردد، به نحوی که اگر این وسايل بکار برده نه ميشد رضایت وی جهت انجام و یا امتناع از عمل حاصل نه می گردید.

۱۸۱ - **فريبکاری**: گرفتن مال دیگری به وسیله حيله و تقلب و توسل به وسايل متقلبانه که منجر به تسلیمی شی گردیده باشد.

۱۸۲ - **فساد اداری**: عمل خلاف قانون که توسط کارکنان دولتی و موظفین خدمات عامه به قصد حصول منفعت شخصی یا گروهی صورت گرفته باشد.

۱۸۳ - **فضولی**: در اصطلاح حقوق مدنی، کسی که عقد مال غیر را بدون اذن و اجازه مالک، مورد معامله قرار دهد.

۱۸۴ - **فیس بانک**: مبلغی که در مطابقت به احکام قانون به منظور جبران بخشی از مخارج ناشی از اعطاء جوازنامه و نظارت، به بانک مرکزی پرداخت می گردد. ◀

۱۷۱ - **غبن**: زیانی که یکی از طرفین حین انعقاد عقد نسبت عدم مهارت متحمل شده و نظر به آن یک نوع عدم تعادل بین وجایب متقابل طرفین عقد به میان می آید.

۱۷۲ - **غبن فاحش**: ضرری که عرف و عادات تحمل آنرا خلاف عدالت و انصاف دانسته باشد.

۱۷۳ - **غدر**: اخذ تکت پولی یا مصارف بیشتر از حد قانونی آن از طرف موظفین خدمات عامه.

۱۷۴ - **غصب**: مال کسی را بزور و خلاف میل و رضای او تصرف کردن.

۱۷۵ - **غفلت**: اهمال و بی پروائی که منتج به عدم اجرای آنچه شخص مکلف به اجرای آن است می گردد.

۱۷۶ - **غصب اسناد**: عبارت از گرفتن سند، امضاء مهر یا نشان انگشت از راه عنف (اکراه مادی) و یا تهدید (اکراه معنوی).

۱۷۷ - **فرار از قانون**: عملی که توسط مظنون، متهم و یا مجرم به قصد جلوگیری از دست گیری، محاکمه و یا تطبیق مجازات صورت گیرد.

۱۷۸ - **فرار مشروع مالیاتی**: فراری که متکی به خلاهای عمدی قانونی، که به منظور مصالح عامه مبتنی بر کتگوری های مشخص عایداتی، حین تدوین قانون ایجاد گردیده،

۱۸۵- **فیصله:** اصدار حکم مستدل و قانونی هیئات قضایی که در ماهیت دعوی بعد از جریان محاکمه صورت گرفته و جریان دعوی را در محکمه ذیصلاح پایان می بخشد.

۱۸۶- **فینانس خصوصی:** تدارک پولی به منظور تأمین مخارج مورد نیاز اشخاص حقیقی و حکمی خصوصی.

۱۸۷- **فینانس عامه:** تدارک پولی بخاطر تأمین مخارج مورد نیاز دولت.

۱۸۸- **قانون:** قواعد صریح و معقولی که از طرف هیئات حاکمه به منظور حفظ نظم عامه و تأمین حقوق افراد وضع گردیده، تطبیق آن توأم با اجبار است، به اساس صراحت قانون اساسی افغانستان مصوبه هر دو مجلس شورای ملی بعد از توشیح رییس جمهور عبارت از قانون است.

۱۸۹- **قانون اساسی:** قواعد کلی و عام که اراده ملت را تمثیل نموده و از طریق نمایندگان ملت، در لویه جرگه تصویب و ذریعه شخص اول مملکت منظور می گردد.

۱۹۰- **قانون جزاء:** مجموعه قواعدی که جرایم را تعریف و مجازات مجرمین را تعیین می نماید.

۱۹۱- **قباله:** سند رسمی که در مطابقت به احکام قانون به منظور تثبیت و یا توثیق ملکیت غیر منقول صادر می گردد.

۱۹۲- **قرض:** عقدی که به موجب آن یکی از طرفین مقدار معینی از پول، نقود و یا اموال خویش را به طرف دیگر به شرطی تملیک می نماید که عندالاقضاء و یا بر اساس مدت تعیین شده (که در عقد ذکر گردیده) دو باره

آنها رد می نماید.

۱۹۳- **قرض دهنده:** شخصی که بموجب عقد قرض، پول نقد یا عین آنها به جانب مقابل برای موعد معین می پردازد.

۱۹۴- **قرض گیرنده:** شخصیکه به موجب عقد قرض، پول نقد یا عین آنها از جانب مقابل برای موعد معین بدست میاورد.

۱۹۵- **قرضه تجارتي:** قروضی که به مؤسسات انتفاعی برای رفع احتیاجات عارضی داده میشود.

۱۹۶- **قرضه سیال:** قرضه های کوتاه مدتی که با درنظر داشت موعد معین جهت جبران کسر مؤقتی بودجه، به اثر نوسانات عواید و مصارف در جریان تطبیق بودجه اخذ می گردد.

۱۹۷- **قرضه صعب الحصول:** قرضه هایی که موعد سر رسید رقم اصلی و تکتانه آن سپری و با درنظر داشت موعد قانونی پرداخته نشده و مبنی بر افزود و یا تمدید تکتانه باشند.

۱۹۸- **قرضه کوتاه مدت:** قرضه هایی اند که برای اداء آن مدت کوتاه تعیین گردیده باشد.

۱۹۹- **قرضه های عندالمطالبه:** قرضه های که مطابق احکام قانون، به موجب مطالبه، بدون در نظر داشت میعاد معین قابل تادیه می باشد.

۲۰۰- **قرضه های میعادی:** قرضه های که مطابق احکام قانون با درنظر داشت میعاد معین، به موجب مطالبه قابل تادیه نه می باشد. ●

ادامه دارد...

اطلاعیه د افغانستان بانک

مطابق ماده سی و سوم قانون د افغانستان بانک پول
رایج و واحد پولی افغانستان افغانی است، بدین
منظور آرزومندیم تا همه افغانها مسوولیت خویشرا
در قبال وطن و ارزش های ملی خویش در گُلیه
زمینه ها بخصوص در قسمت ترویج هر چه بیشتر
پول افغانی ادا نمایند. ●

BanK

Da Afghanistan Bank, Publication

Issue 63 Sixth Year, September

ملي پيسې د ملي يووالي سمبول او زمونږ د هېواد او خلکو د ملي
اقتدار نښه ګڼل کيږي او بايد ورڅخه په ټولو داخلي معاملو، راکړو
او ورکړو کې ګټه پورته شي.